

Rondetafelgesprek Verlengde Kwalificatieplicht in de Tweede Kamer op donderdag 10 september 2015

In februari 2014 heeft de G32 volgende aanbevelingen in een positionpaper over veranderingen in de MBO wetgeving en de mogelijke gevolgen daarvan met u gewisseld. Deze aanbevelingen zijn ook relevant van de beoordeling van dit wetsvoorstel. De belangrijkste aanbevelingen zijn geel gearceerd.

Aanbevelingen

1. Houdt de jongeren in een kwetsbare positie binnen het onderwijsdomein;
2. Verleng stapsgewijs de kwalificatieplicht van 18 jaar naar 20 jaar *binnen* het onderwijsdomein;
3. Beschouw een negatief bindend studieadvies na 4 maanden entreeopleiding als het startpunt van een arbeidskwalificatietraject richting arbeidsmarkt;
4. Onderken dat de entreeopleiding een wezenlijk andere functie heeft dan de mbo niveau 2, 3 en 4 opleidingen. Aard en doelstelling zijn verschillend en vragen eigen incentives om de doelstelling te realiseren.
Maak de arbeidskwalificatie belangrijker; schep ruimte voor regio's om de arbeidstrainingscentra door te ontwikkelen in de samenwerking tussen praktijkonderwijs, speciaal onderwijs en het mbo (entree-opleiding); geef ruimte in het inspectiekader om deze ontwikkeling mogelijk te maken;
5. Het mbo heeft een belangrijke emancipatiefunctie. Geef in het onderwijsstelsel ruimte voor de doorstroom- en stapelmogelijkheden voor laatbloeiers;
6. Onderken de functie van het mbo als motor van de innovatie in het MKB;
7. Reserveer een deel van de middelen uit het herfstakkoord (€ 650 mln. voor onderwijs) voor de innovatiekracht van het mbo voor het MKB en kwalitatief hoogwaardige onderwijsvoorzieningen voor de doelgroep jongeren in een kwetsbare positie.

Opleidingseisen, taal- en rekentoets etc

De G32 proberen al langer onder de aandacht te brengen, dat maatregelen die in het MBO worden getroffen (bindend studieadvies in de entree-opleiding, invoering taal- en rekeneisen en de knip in wel/niet leer- en schoolbaar) leiden tot een toename van de doelgroep van de Participatiewet en van de druk op het Participatiebudget.

De weg terug naar school is door wijzigingen in de (taal- en reken)eisen en in de bekostiging voor een leerling alleen maar lastiger geworden: een BBL-er van 20 jaar is te duur voor een werkgever. Dat betekent dat gemeenten met het re-integratiebudget (Pbudget) een groeiende niet start- danwel arbeidsgekwalificeerde doelgroep richting arbeidsmarkt moeten bemiddelen. Dit is ook door uw Kamer wel gezien en heeft ertoe geleid dat uw Minister met een motie is gevraagd te schetsen hoe voorkomen kan worden dat kwetsbare jongeren tussen wal en schip vallen.

Inzet op binnen onderwijsdomein regelen van start- of arbeidskwalificatie;

Op 12 december 2014 heeft de minister van OCW haar beleidsvoornemens voor een samenhangend *preventief* pakket naar de Tweede Kamer gestuurd. Daarop heeft de G32 als volgt gereageerd:

"We waarderen de intentie die uit de brief spreekt om jongeren extra kansen op aansluiting op de arbeidsmarkt te bieden. Als gemeente voeren wij onder voorwaarden graag de regie om deze doelgroep naar de arbeidsmarkt te begeleiden. Wij zien in de brief wel uitbreiding van taken, maar nog geen helder overzicht van bijbehorende middelen en beïnvloedingsmogelijkheden (van bijv. onderwijs)." Of in het samenhangend preventief pakket wordt voorzien kunnen we nu dan ook nog niet beoordelen.

We vinden het wenselijk dat jongeren in het onderwijsdomein blijven tot dat ze geschikt zijn te functioneren op de (reguliere) arbeidsmarkt. Een arbeidsmarkt waar werkgevers de verantwoordelijkheid nemen om voor jongeren met eigen talenten duurzame arbeidsplaatsen te realiseren. Een onderwijsdomein dat wordt gekenmerkt door nauwe samenwerking met het bedrijfsleven en expertise op het gebied van specifieke begeleiding. (Uit G32 positionpaper febr. 2014)

Verlengde kwalificatieplicht vs preventief pakket

In een eerdere reactie (2 juni 2014) heeft G32 gesteld dat "een verlengde kwalificatieplicht alleen zinvol is als *sluitstuk* van een samenhangend preventief pakket om jongeren zonder startkwalificatie binnen het onderwijsdomein te houden: om ze uiteindelijk zo gekwalificeerd mogelijk tot de arbeidsmarkt te laten toetreden.

Het zwaartepunt behoort in het preventieve gedeelte te liggen. Als een adequate onderwijsinfrastructuur met maatwerktrajecten voor deze doelgroep niet gerealiseerd is, heeft een verlenging van de kwalificatieplicht weinig zin."

Uit de brief van 12 december 2014 m.b.t. kwetsbare jongeren blijkt niet of dit preventieve pakket voldoende gerealiseerd wordt. Wat werkt wel en waar zou dus aan gewerkt moeten worden?

Uit onderzoeken van het Nederlands Jeugd Instituut en Youngworks) blijkt wat wel werkt bij schoolverzuim, voortijdig schoolverlaten en motivatie van pubers en dat is:

- Inzetten op preventie in alle leefgebieden en met name tussen school en ouders;
- Onderwijsachterstanden voorkomen in de kleuterleeftijd;
- Leerlingen succeservaringen laten opdoen;
- Een ordelijk en veilig leerklimaat bieden, hoge verwachtingen hebben en regelmatig vorderingen evalueren (leerlingen willen 'gezien worden');
- De overgang van risico-leerlingen naar een volgend onderwijstype en naar de arbeidsmarkt structureel begeleiden (mentoring, coaching en opdoen van praktijkervaring)

Dan: als *sluitstuk* eventueel dit wetsvoorstel.

Standpunt tov het wetsvoorstel:

Het huidige VSV-beleid laat zien dat het heel moeilijk is om leerlingen uit deze doelgroep weer naar school te krijgen als zij eenmaal zijn gestopt. De doelgroep heeft op dat moment al de nodige "faalervaringen" achter de rug. Pas na enige jaren werken en levenservaring kan de motivatie om te leren weer terugkeren. De G32-gemeenten verwachten veel meer van preventie in nauwe samenwerking met de scholen vooraf, dan in drang en dwang achteraf. Een verlengde kwalificatieplicht is alleen zinvol als *sluitstuk* van een samenhangend preventief pakket om jongeren zonder startkwalificatie binnen het onderwijsdomein te houden. Of in zo'n samenhangend preventief pakket wordt voorzien kunnen we met de beleidsvoornemens uit de Kamerbrief ¹⁾ nog niet beoordelen. In dit wetsvoorstel wordt een mogelijkheid tot meer drang en dwang gecreëerd als reparatie achteraf, daar waar het onderwijs aan de vóórkant meer jongeren lijkt te gaan uitsluiten.

De G32 heeft geconstateerd dat de problematiek en de oplossingen in de grote gemeenten verschillend van aard zijn. Zij kan zich voorstellen dat in gemeenten het wetsvoorstel een oplossing kan zijn als *sluitstuk* van een actief en preventief VSV-beleid. Het wetsvoorstel voorziet in een grote beleidsvrijheid van gemeenten. Dat spreekt aan. G32 is dan ook van mening dat het aan gemeenten is om al of niet het middel van verlenging van de kwalificatieplicht als *sluitstuk* in te zetten. Mits het voornoemde preventieve en samenhangende pakket ook tegelijkertijd ontwikkeld wordt.

Namens de G32
Wethouder Mariska ten Heuw
Gemeente Hengelo (O)

¹⁾) Kamerbrief "Extra kansen voor jongeren in een kwetsbare positie", 12 december 2014